

AUTOREFERAT

informujący o dorobku i osiągnięciach naukowych

1. Imię i nazwisko:

Tomasz Bojar-Fijałkowski

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe:

- a) Dyplom **magistra** na kierunku **zarządzanie i marketing** uzyskany na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego na podstawie pracy zatytułowanej „*Ocena jakości usług administracji rządowej w województwie pomorskim*” – 31.05.2005;
- b) Dyplom **magistra** na kierunku **prawo** uzyskany na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego na podstawie pracy zatytułowanej „*Prawne instrumenty zarządzania środowiskiem*” – 14.06.2006;
- c) Dyplom **doktora nauk prawnych** w zakresie **prawa** nadany przez Radę Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego na podstawie rozprawy zatytułowanej „*Zarządzanie środowiskowe jako instrument prawa ochrony środowiska*” napisanej pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Janiny Ciechanowicz-McLean (Uniwersytet Gdański), zrecenzowanej przez prof. zw. dr hab. Marka Górskiego (Uniwersytet Szczeciński) i dr hab. Ewę Katarzynę Czech (Uniwersytet w Białymstoku) – 21.02.2011.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

3.1. Podstawowe zatrudnienie:

- a) od X.2016: **Zakład Prawa Administracyjnego i Prawa Ochrony Środowiska** na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych **Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy**;
- b) II.2011 – IX.2016: **Katedra Prawa Administracyjnego** Europejskiej Wyższej Szkoły Prawa i Administracji w Warszawie.

3.2. Dodatkowe zatrudnienie:

- a) X.2013 – IX.2018: Wyższa Szkoła Zarządzania w Gdańsku (aktualnie Wyższa Szkoła Zdrowia w Gdańsku);
- b) V.2010 – IX.2012: Sopotcka Szkoła Wyższa.

4. Osiągnięcie wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2017 poz. 1789):

4.1. Dane osiągnięcia naukowego:

Autor: Tomasz Bojar-Fijałkowski,

Tytuł: *Prawo sanitarne w systemie prawnej ochrony środowiska w Polsce*

Wydawnictwo: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego

Miejsce i rok wydania: Bydgoszcz 2019

ISBN: 978-83-8018-259-2

Ilość stron: 298

Recenzenci wydawniczy:

prof. dr hab. Wojciech Radecki i dr hab. Ewa Katarzyna Czech prof. UwB

4.2. Uzasadnienie wyboru tematu i cel pracy:

Choć prawo sanitarne, szeroko analizowane w doktrynie od końca XIX wieku do lat 80-tych XX wieku współcześnie nie jest obecne w kanonie nauki prawa. Jest to o tyle zastanawiające, że ilość regulacji jemu poświęconych nie tylko nie zmniejszyła się w ostatnich dekadach a wyraźnie wzrosła. Problematyka bezpieczeństwa sanitarnego jest przy tym nadal ujmowana pośród zadań publicznych i realizowana przez organy państwa. Warto zastanowić się więc czym jest współcześnie prawo sanitarne, jaki zakres regulacji obejmuje, jak ewoluowało i w jakim kierunku podąża.

O ile relacje prawa sanitarnego ze zdrowiem publicznym są dość oczywiste to związki prawa sanitarnego z prawem środowiska już nie koniecznie. Jest to o tyle ciekawe, że proporcje regulacji tworzących prawo sanitarne w obecnym stanie prawnym zupełnie nie uzasadniają takiej konotacji. Co warte odnotowania, związki prawa sanitarnego z prawem środowiska, jak dotąd nie stały się przedmiotem szerszej analizy. Przy czym, dotychczasowa doktryna skupiała się wyłącznie na wybranych obszarach prawa sanitarnego, które nie doczekało się kompleksowego ujęcia. Stan taki występuje nie tylko w doktrynie polskiej, ale i części doktryny zagranicznej. Stąd warto, po pierwsze podjąć próbę kompleksowego opisanie współczesnego prawa sanitarnego w systemie prawa w Polsce. Po drugie wskazania jego relacji nie tylko z ochroną zdrowia publicznego, ale i ochroną środowiska.

Należy odpowiedzieć na podstawowe pytanie o pojęcie i charakterystykę prawa sanitarnego. Hipoteza, oparta na badaniach historycznych, upoważnia do poglądu, że prawo sanitarne jest samodzielnym działem prawa administracyjnego. Metodą weryfikacji tak postawionej hipotezy jest usystematyzowanie szerokiego materiału normatywnego w obszarze prawa sanitarnego. Istotne, dla scharakteryzowania prawa sanitarnego jest opisanie i zrozumienie jego związków z prawem zdrowia publicznego i prawem środowiska. Wydaje się to potrzebne z uwagi na rozproszenie regulacji sanitarnych w licznych aktach prawnych i obszarach badawczych, takich jak między innymi prawo wodne, prawo atomowe, prawo żywnościowe, prawo epidemiologiczne. Co więcej dotychczasowe opracowania dotyczące powyższych obszarów badawczych nie analizowały ich z perspektywy środowiskowej, czy też przynależności do prawa środowiska, ani nawet nie uwzględniały ochrony środowiska jako jednego z celów prawa sanitarnego. Autor stawia w pracy hipotezę o silnych związkach prawa sanitarnego z prawem środowiska poprzez wspólny cel, przedmiot i metody regulacji.

Podjęta próba kompleksowego omówienia obszaru regulacji prawa sanitarnego wymagała uwzględnienia także perspektywy historycznej i analizy poszczególnych etapów jego kształtowania w systemie prawa publicznego. Zakres badań objął także analizę systemową na poziomie związków pomiędzy zbiorem norm tworzących system prawa środowiska a prawem sanitarnym oraz, częściowo, prawem zdrowia publicznego, w różnych okresach rozwoju tych regulacji. Fakt, że wszystkie te systemy i obszary badawcze zakorzenione są w prawie publicznym, szczególnie prawie administracyjnym przesądził o istotnej zbieżności przyjętych przezeń metod regulacji, celów i metod ich realizacji, zadań przypisanych do często wspólnych organów administracji publicznej oraz aksjologii wspólnej dla prawa publicznego.

Dla właściwego zrozumienia relacji prawa sanitarnego do prawa środowiska konieczna była analiza regulacji prawnosanitarnych tak prawnomiędzynarodowych, Unii Europejskiej jak i krajowych gdyż dopiero wspólnie tworzą one współczesne prawo sanitarne. Wskazanie tych norm, ich analiza oparta o zastosowane metody badawcze, zestawione z badaniem dostępnego orzecznictwa i oceną ich efektywności, uwzględniła doświadczenia własne autora w zakresie stosowania prawa sanitarnego, jako że autor od dwóch lat pracuje na stanowisku Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. Dały one całościowy obraz bogactwa i różnorodności prawa sanitarnego, ale równocześnie trudności jego stosowania. Pośród wątków badawczych ujętych w pracy pojawia się także pytanie o efektywność poszczególnych regulacji i instrumentów prawa sanitarnego, także w ujęciu strukturalno-organizacyjnym administracji sanitarnej, w tym wynikające z analizy prawnooporównawczej.

Ambicją autora było zaprezentowanie własnej koncepcji prawa środowiska, odpowiadającej w jego ocenie rzeczywistemu rozwojowi i kierunkowi dalszych zmian tych regulacji, co zaowocowało propozycjami terminologii w tym zakresie. Drugim obszarem, w którym autor zaprezentował szczegółowe wnioski de lege ferenda jest rozwoju samego prawa sanitarnego i kierunki zmian strukturalnych administracji sanitarnej, w pewnym zakresie także całej terenowej administracji rządowej.

Instrumenty prawa sanitarnego mogą być analizowane z różnych perspektyw. Podstawową i dominującą w dotychczasowej doktrynie jest perspektywa ochrony zdrowia publicznego. Drugą, którą proponuje autor, jest perspektywa ochrona środowiska. Oczywiście, z uwagi na charakter opracowania, jest jednakże perspektywa prawna. Instrumenty prawa sanitarnego funkcjonują bowiem jako standardy wytwarzania, limity jakościowe, procedury zarówno w aktach prawa międzynarodowego, prawa Unii Europejskiej jak i prawa krajowego.

4.3. Zastosowane metody badawcze:

Ponieważ to przedmiot badań dyktuje wybór metody, w niniejszym opracowaniu przyjęto zróżnicowane metody badawcze. Do większości zjawisk społecznych bowiem najbardziej użyteczne jest stosowanie w sposób kompleksowy rozmaicie kształtowanego zespołu metod badawczych.

Zagadnienie relacji prawa sanitarnego do prawa środowiska i prawa zdrowia publicznego, z uwagi na swój szeroki zakres normatywny, w niniejszym opracowaniu oparto głównie na metodach bazujących na analizie i logice, czy też jak określił to L. Morawski, na metodach analizy formalno-dogmatycznej. Jako, że metody logiczno-językowe mogą być rozpatrywane w odniesieniu do różnych przedmiotów badań gdy przedmiotem analizy są poszczególne dyscypliny prawnicze, gdy przedmiotem analizy może być prawo obowiązujące, a więc system norm prawnych, czy też elementy tego systemu oraz gdy analizowana jest szeroko rozumiana praktyka prawnicza obejmująca proces tworzenia, stosowania i wykładni prawa, stąd podstawowe znaczenie dla zaprezentowanych badań ma metoda dogmatycznoprawna. Umożliwia ona analizę obowiązujących przepisów prawa tak w sferze ochrony zdrowia publicznego jak i ochrony i zarządzania środowiskiem.

Metoda dogmatycznoprawna odwołuje się do wykładni prawa, rozumianej jako zespół czynności interpretatora o charakterze czynności propedeutycznych. Wykładnie, ze względu na podmiot oraz moc wiążącą, L. Morawski podzielił na wykładnię autentyczną, legalną, operatywną i doktrynalną. Doktrynalna, którą stanowi niniejsze opracowanie, ma także wpływ na praktykę interpretacji przepisów, a jej rola w nauce prawa jest rosnąca. Dla poszczególnych, analizowanych obszarów, szczególnie w rozdziałach III, IV i częściowo V, wskazano więc jaki jest stan prawny oraz, jaki być powinien, w nadziei, że koresponduje to z rolą wysuwania wniosków służących doskonaleniu analizowanych instytucji prawnych. W pracy wykorzystano także, szczególnie w rozdziale II, metodę historyczną. Zrozumienie każdego systemu prawa wymaga bowiem podejścia historycznego. Bez znajomości prawa historycznego rozwoju, bez znajomości przeszłości instytucji politycznych i starych systemów prawnych, a także bez stosowania retrospekcji prawidłowe zrozumienie współczesnego nam ustroju i prawa jest absolutnie niemożliwe, m.in. dlatego że właściwa charakterystyka ustroju społeczno-politycznego, ustroju i prawa dziś obowiązującego może być dokonana jedynie przez konfrontację i weryfikację z ustrojem i prawem epok minionych, z doświadczeniem przeszłości.

Analiza dogmatyczna i historyczna prawa sanitarnego stanowi punkt wyjścia do dalszych rozważań. Dopiero pozytywne wyniki tych analiz umożliwiły dokonywanie porównań podobieństw i różnic, czyli zastosowania metody komparatystyki prawnej. Metoda prawoporównawcza, zastosowana została szczególnie w części rozdziału V. Bardzo istotny walor i znaczenie metody prawoporównawczej leży w jej użyteczności lepszego, wszechstronniejszego poznania własnego prawa oraz doskonalenia go w wyniku badań przeprowadzonych nad prawem innych krajów. Z waloru tego próbowano więc skorzystać także wysuwając wnioski i postulaty de lege ferenda.

W założeniu metateoria orientacyjna zakłada tworzenie konkretnych teorii o charakterze empirycznym. Stąd też trzecią płaszczyzną analizy zastosowaną w pracy jest płaszczyzna empiryczna polegająca na konfrontacji treści obowiązującego prawa z praktyką jego stosowania. Podejście empiryczne doskonale uzupełnia pozostałe środki badawcze, jakimi dysponuje nauka prawa. Badania empiryczno-prawne mają przy tym

cechy wspólne z badaniami socjologiczno-prawnymi. Stąd bliżej niniejszemu opracowaniu do modelu socjologiczno-behawioralnego czy metody socjologicznych, niż metod ewolucyjno-biologicznych oraz ekonomicznej analizy prawa.

Zastosowanie metody dogmatycznej, metody historycznej, metody prawoporównawczej dało szerszą perspektywę dla wniosków de lege ferenda ujętych w podsumowaniach wszystkich rozdziałów oraz wnioskach końcowych pracy. Zastosowanie metody behawioralnej miało nadać tym wnioskom cechy użyteczności praktycznej w konstruowaniu konkretnych modeli funkcjonalnych administracji sanitarnej.

4.4.Struktura pracy:

Zakreślonym celom podporządkowano strukturę pracy, którą podzielono na sześć rozdziałów. Rozdział I, o charakterze teoretycznym i porządkującym, przedstawia relacje istotnych dla dalszych rozważań pojęć: środowisko, prawo środowiska, system prawa środowiska, zdrowie publiczne, prawo zdrowia publicznego. Charakterystyka polskiego systemu prawa środowiska w pierwszym podrozdziale, poprzedzona jest autorską koncepcją prawa środowiska. Co za tym idzie autor uzasadnia konieczność ujednoczenia i pewnej zmiany siatki podstawowych pojęć w zakresie prawa i środowiska, która w krajowej doktrynie ukształtowała się w sposób odstający od doktryny światowej oraz językowo mylący, co w podrozdziale czyni. Podrozdział drugi skupia się na relacjach prawa i zdrowia publicznego. Prezentuje on pojęcie i koncepcje zdrowia publicznego oraz jego ewolucję doprowadzającą do ukształtowania się nowego zdrowia publicznego stanowiącego podstawę prawa zdrowia publicznego. Rozdział kończy podrozdział poświęcony relacjom zdrowia i środowiska, głównie na gruncie międzynarodowego prawa człowieka.

Rozdział II prezentuje koncepcje prawa sanitarnego, w przewadze w ujęciu ewolucji historycznej. Przedstawia on, w pierwszym podrozdziale, doktrynalne pojmowanie prawa sanitarnego jak i jego szczegółowy zakres normatywny w okresie przedwojennym. Podrozdział kolejny czyni analogicznie wobec okresu powojennego. Koncepcją własną autora wskazaną i udowodnioną w rozdziale jest określenie tych okresów, w kolejności integracją i dezintegracją prawa sanitarnego w Polsce. Rozdział kończy analiza możliwości i potrzeby wyodrębnienia prawa sanitarnego we współczesnym polskim prawie publicznym.

Rozdziały III i IV poświęcone są dogmatycznej analizie szerokiego zakresu przepisów sanitarnych obowiązujących w Polsce a pochodzących z prawa międzynarodowego, prawa Unii Europejskiej jak i regulacji krajowych, głównie ustaw i aktów wykonawczych do nich. Rozdział III prezentuje te spośród norm, które zdaniem autora bezpośrednio chronią środowisko, dokładnie elementy środowiska wymienione przez krajowego ustawodawcę w definicji formalnej środowiska. Pierwszy z podrozdziałów obejmuje analizę przepisów sanitarnych służących ochronie wody, w tym wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i problematyki odprowadzania ścieków, wody wykorzystywanej do kąpieli na kąpieliskach i w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oraz wody wykorzystywanej na pływalniach i w atrakcjach wodnych. Podrozdział drugi skupia się na przepisach sanitarnych związanych z procesem inwestycyjno-budowlanym, w tym z planowaniem i zagospodarowaniem przestrzennym, ocenami oddziaływania na środowisko oraz

projektowaniem i użytkowaniem budowli. Kolejne części rozdziału III poświęcono prawu sanitarnemu w gospodarce odpadami, bezpieczeństwie chemicznym oraz ochronie radiologicznej. Rozdział III udowadnia także stawianą hipotezę o ochronie środowiska przez prawo sanitarne.

Przedmiotem analizy dokonanej w rozdziale IV są regulacje prawa sanitarnego pośrednio chroniące środowisko, czy też chroniące środowisko w ujęciu szerszym niż czyni to polski ustawodawca. Skupiają się one na ochronie człowieka, który jest ujmowany jako element środowiska zarówno w prawie Unii Europejskiej jak i prawie międzynarodowym. Pierwszym przedmiotem analizy są tu regulacje bezpieczeństwa żywności i żywienia, w tym handel żywnością, suplementy diety, naturalne wody mineralne, standardy żywienia oraz kontrole żywności. Drugi podrozdział poświęcono ochronie jakości produktów i usług, w tym materiałów przeznaczone do kontaktu z żywnością oraz usług i produktów z obszaru urody. Kolejny podrozdział obejmuje analizę bezpieczeństwa epidemiologicznego w zakresie nadzoru nad chorobami zakaźnymi, zakażeniami szpitalnymi i szczepieniami ochronnymi. W dalszej części rozdziału IV zaprezentowano regulacje prawa sanitarnego chroniące jakość życia człowieka, w tym w zakresie chorób zawodowych i warunków pracy oraz kontroli nad prekursorami narkotyków, środkami zastępczymi i nowymi środkami psychoaktywnymi, czyli tak zwanymi dopalaczami. Rozdział kończą wątki ogólnego nadzoru nad obiektami oraz zakładania i prowadzenia cmentarzy wraz z postępowaniem ze zwłokami. Rozdział IV udowadnia także stawianą hipotezę o konieczności ujmowania człowieka jako elementu środowiska.

Rozdział V dotyczy realizacji ochrony środowiska przez prawo sanitarne i obejmuje w pierwszej kolejności wątki strukturalno-organizacyjne. Przedstawiono tu aktualną strukturę administracji sanitarnej oraz porównano ją z modelami występującymi w wybranych państwach Europy oraz Stanach Zjednoczonych. Druga część rozdziału poświęcona jest formom działania administracji sanitarnej i instrumentom prawa sanitarnego. Traktuje ona o teorii aktów administracyjnych, instrumentów egzekucji administracyjnej, opinii i zaleceń, działań faktycznych jak i sankcji finansowych przewidzianych w prawie sanitarnym, ale także o praktyce ich stosowania z uwzględnieniem obrazujących to kazusów.

Rozdział VI, zarazem ostatni, poświęcono kierunkom rozwoju prawa sanitarnego. Obejmuje on wątki globalizacji i europeizacji prawa sanitarnego, wskazując ich znaczenie dla rozwoju omawianej materii. Rozdział zawiera także koncepcję własną autora w zakresie zmian organizacyjnych w polskiej administracji sanitarnej w ujęciu wąskim, a rządowej administracji terenowej kontrolującej jakość w ujęciu szerszym ze szczegółowymi postulatami de lege ferenda. Całość pracy kończą wnioski końcowe korespondujące z wnioskami prezentowanymi na koniec każdego rozdziału oraz bardziej złożonych podrozdziałów niniejszego opracowania.

4.5. Wnioski z przeprowadzonego badania:

Regulacje sanitarne były jednymi z pierwszych ujednoczonych w Polsce po odzyskaniu niepodległości. Podobnie szybko powstała administracja sanitarna, obchodząca w roku 2019 swoje stulecie. Perspektywa ta pozwala na analizę miejsca, zakresu oraz struktury prawa sanitarnego w polskim systemie prawa oraz jego związków z innymi gałęziami czy też obszarami badawczymi, szczególnie prawem środowiska.

Prawo sanitarne to zbiór przepisów regulujących szerokie spektrum działalności, głównie działalności gospodarczych, obejmujących zarówno tradycyjne obszary regulacji jak i nieco przypadkowe, których ustawodawcy nie udało się przypisać do innych obszarów. O ile zakres szczegółowy prawa sanitarnego jest zmienny, o tyle na pewno należą do niego regulacje chroniące środowisko, tak bezpośrednio jak i pośrednio. Prawo sanitarne bowiem funkcjonuje w obszarze zarówno prawa środowiska jak i prawa zdrowia publicznego. Prawo środowiska, złożone z reguł ochrony i zarządzania elementami środowiska, ma na prawo sanitarne dwojaki wpływ. Po pierwsze środowisko stanowi współcześnie największe zagrożenie dla zdrowia tak jednostki jak i zdrowia publicznego. Prawo środowiska natomiast realizuje cel utrzymania standardów elementów tegoż środowiska na poziomie możliwie bezpiecznym dla człowieka. Po drugie część norm tradycyjnie ujmowanych w prawie środowiska, z obszaru ochrony wód, bezpieczeństwa chemicznego, ochrony przed promieniowaniem oraz odpadów przynależy równocześnie do obszaru prawa sanitarnego. Otwartość kształtującego się wciąż systemu prawa środowiska ułatwia przenikanie i zazębianie tego obszaru, między innymi z prawem sanitarnym, tak samo jak ma to miejsce na przykład z prawami człowieka, czy prawem gospodarczym publicznym w obszarze gospodarczego prawa środowiska. Na ten wzór można zaproponować pojęcie sanitarnego prawa środowiska.

Prawo sanitarne ma równocześnie związki z prawem zdrowia publicznego, szczególnie w obszarze ochrony człowieka poprzez kontrolę jakości żywności i żywienia, bezpieczeństwa epidemiologicznego oraz higieny środowiska pracy. Rozwój prawa zdrowia publicznego i prawa środowiska wykazuje wiele wspólnych cech. Co więcej, ewolucja tak zwanego nowego zdrowia publicznego wyraźnie obejmuje wątki środowiskowe oraz szeroką edukację i promocję zdrowego stylu życia, czym wpisuje się fundamentalną dla prawa środowiska zasadę zrównoważonego rozwoju. Światowa Organizacja Zdrowia posługuje się w tym zakresie pojęciem „zdrowia środowiskowego”.

Elementy środowiska, zarówno w ujęciu wąskim jakie prezentuje polski ustawodawca, jak i szerokim typowym dla legislacji Unii Europejskiej i norm prawa międzynarodowego, są przedmiotem ochrony przez przepisy prawa sanitarnego. Ochrona ta przybiera formę bezpośrednią, w przypadku wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi, wody na kąpieliskach i w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli oraz wody na pływalniach i w atrakcjach wodnych. Bezpośrednio chroniącymi elementy środowiska regulacjami prawa sanitarnego są także te związane z procesem inwestycyjno-budowlanym, planowaniem i zagospodarowaniem przestrzennym, ocenami oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, projektowaniem i użytkowaniem budowli. Podobne relacje obserwujemy w obszarze gospodarki odpadami, odprowadzaniu ścieków, ochronie przed substancjami chemicznymi i ich mieszaninami oraz produktami biobójczymi jak

i promieniowaniem radioaktywnym. Prawo sanitarne pośrednio chroni środowiska, poprzez ochronę w pierwszej kolejności człowieka, przede wszystkim w zakresie kontroli żywności i żywienia, bezpieczeństwa epidemiologicznego. Do tego obszaru zalicza się także kontrola dynamicznie rozwijającej się produkcji kosmetyków oraz usług związanych z urodą, przeciwdziałanie narkomanii i zwalczanie tak zwanych dopalaczy, jakość środowiska pracy i postępowania w zakresie chorób zawodowych. Katalogu obszarów regulacji prawa sanitarnego dopełniają regulacje lokalizacji i prowadzenia cmentarzy, ekshumacji i przewozu zwłok a nawet wątki prawa energetycznego.

Zarówno w obszarze prawa sanitarnego bezpośrednio chroniącego środowiska, jak prawa sanitarnego pośrednio chroniącego środowisko, widać pewne ogólne kierunki przyjętych rozwiązań, także wspólne mankamenty. Przy efektywnej kontroli jakości wody przeznaczonej do spożycia, postulatem de lege ferenda byłoby takie zmienianie regulacji dotyczących kąpielisk i pływalni, aby wyeliminować przepisy mało skuteczne i instrumenty miękkie, jak opinie, czy to poprzez nadanie im mocy wiążącej, jaką posiadają na przykład uzgodnienia, czy to przez ich eliminację na rzecz samodzielności podmiotu prowadzącego kąpieliska, pływalnie i atrakcje wodne.

Z uwagi na małą efektywność realizacji zadań ustanowionych prawem sanitarnym w zakresie ocen oddziaływania na środowisko oraz nadzoru nad projektowaniem i użytkowaniem budowli należałoby zastanowić się nad zasadnością utrzymywania tych procedur. Udział Państwowej Inspekcji Sanitarnej obok wyspecjalizowanej administracji środowiska w procedurach oddziaływania na środowisko nie ma uzasadnienia, jest kosztowny zarówno dla administracji sanitarnej jak i dla inwestorów, a wpływ administracji sanitarnej, kiedy wydaje ona opinie a nie uzgodnienia, iluzoryczny. Natomiast udział administracji sanitarnej w sferze prawa budowlanego powinien być ograniczony do kontroli obiektów budowlanych pod ściśle określonymi kryteriami pochodzącymi z aktów powszechnie obowiązujących i nie dublujących przedmiot kontroli z organami innych wyspecjalizowanych administracji.

Regulacje prawa sanitarnego w zakresie odpadów są szerokie, ale instrumenty oddziaływania słabe. Normy szeroko upoważniają inspektorów sanitarnych do kontrolowania ogólnej czystości i porządku w obrębie nieruchomości, ale tylko w przypadku odpadów medycznych przewidziano szczegółowe wytyczne. Przy czym warto podkreślić, że analogiczne czynności, obok administracji sanitarnej podejmować może, w przypadku odpadów komunalnych, gmina która z natury podstawowej i najbliższej lokalnym sprawom jednostki władzy publicznej jest także najaktywniejsza w realizacji tych zadań oraz najbardziej zainteresowana ich skutecznością.

Regulacje w zakresie bezpieczeństwa chemicznego stanowiące część prawa sanitarnego wyjątkowo silnie korelują z problematyką ochrony środowiska. Rzadko bowiem działalność gospodarcza przedsiębiorcy może, przy nienależytym jej prowadzeniu i niezachowaniu staranności oraz bezpieczeństwa, spowodować aż tak duże szkody w środowisku jak w przypadku wytwarzania, obrotu i używania substancji chemicznych i ich mieszanin, detergentów i produktów biobójczych. Kluczowe w tym obszarze kompetencje powierzono organom rządowej administracji centralnej. One to umożliwiają obrót poszczególnymi produktami i prowadzą rejestr regulowanej działalności gospodarczej w tym zakresie. Natomiast funkcje kontrolne w zakresie bezpieczeństwa substancji chemicznych i ich mieszanin oraz produktów biobójczych powierzono wielu organom administracji terenowej, w tym w powiecie Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Rozwiązanie takie, przy wysokospecjalistycznej materii nie jest rozwiązaniem skutecznym.

Skuteczność prawa sanitarnego w bezpośredniej ochronie środowiska jest bardzo zróżnicowana. Zależy głównie od charakteru instrumentu jaki w danym obszarze przewidział ustawodawca. Tam gdzie instrumenty te mają charakter wiążący efektywność jest wyższa, tam gdzie przewidziano opinie i zalecenia, niższa. Ustawodawca powinien się zdecydować albo na usztywnienie albo na poluzowanie powyższego modelu, na pewno na jego ujednoczenie.

Prawo żywnościowe jest jednym z bardziej szczegółowo wystandaryzowanych pośród regulacji Unii Europejskiej. Co nietypowe regulacje wspólnotowe obejmują tu także kwestie proceduralne. Warto odnotować rolę jaką w prawie żywnościowym odgrywają systemy zarządzania jakością, w tym HACCP, które w odróżnieniu od prawa środowiska są tu obligatoryjne. Podobnie dobre praktyki. Wykorzystywanie instrumentów zarządzania pochodzących z administracji prywatnej jako metod samodoskonalenia i samokontroli przedsiębiorców jest coraz częstsza metodą realizacji zadań publicznych przez podmioty sektora prywatnego.

Bardzo pozytywnie należy ocenić pojawienie się w systemie prawa sanitarnego szczegółowych norm w zakresie żywienia w placówkach oświatowych. Jednocześnie pozostaje mieć nadzieję, że ustawodawca możliwie szybko wypełni lukę analogicznych wytycznych rangi wykonawczej w zakresie żywienia w placówkach zdrowotnych. Mankamentem przyjętych rozwiązań jest natomiast rozdzielenie kontroli nad produkcją i sprzedażą żywności między prawo sanitarne i prawo weterynaryjne oraz ochronę konkurencji i konsumentów, a kompetencji w tym zakresie między kilka różnych administracji specjalnych. Co innego w obszarze urody gdzie podjęto skuteczne działania legislacyjne, tak wobec towarów jak i usług. Co symptomatyczne ustawodawca całkowicie zrezygnował w tych regulacjach z sankcji karnych jednocześnie podnosząc limity dla odpowiedzialności administracyjno-finansowej.

Choć epidemiologia historycznie jest trzonem prawa sanitarnego współcześnie ilościowo zdecydowanie ustępuje innym obszarom regulacji prawa sanitarnego. Postępowania epidemiologiczne, jak żadna inna działalność administracji sanitarnej cechuje policyjność, wykorzystanie sankcji karnych, możliwość przymusu. W tej sferze prawo sanitarne wyłącza nawet część regulacji ochrony danych osobowych, zazębiając się z zarządzaniem kryzysowym oraz wykorzystując instrumenty egzekucji administracyjnej.

Niezwykle istotnym społecznie problemem stały się w ostatnich latach tak zwane dopalacze, formalnie określone jako środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne. Zdrowotne konsekwencje zażywania tych substancji spowodowały, że ustawodawca postanowił realizować to zadanie przy pomocy norm administracyjnoprawnych prawa sanitarnego. Stąd znaleziony w tak zwanych dopalaczach środek zastępczy, dopóki nie ustali się jego składu, może być objęty karą finansową. Dopiero w przypadku wyodrębnienia z niego substancji, która jest lub zostanie wpisana do wykazu Nowych Substancji Psychoaktywnych za jego posiadanie grozi odpowiedzialność karna. Mając świadomość zmuszenia postępowania karnych ustawodawca wyraźnie wskazuje postępowanie administracyjne jako metodę przeciwdziałania produkcji tak zwanych dopalaczy, między innymi podnosząc limity administracyjnych kar pieniężnych za ich wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu do miliona złotych.

Ogólny nadzór sanitarny obiektów, najczęściej kojarzony z działalnością administracji sanitarnej, tylko z pozoru jest jej podstawowym obszarem regulacji prawa sanitarnego. Normy w tym względzie są bardzo ogólne i odsyłają między innymi do

regulacji gospodarki odpadami. Zasób regulacji, zakwalifikowanych w niniejszym opracowaniu, do prawa sanitarnego pośrednio chroniącego elementy środowiska, a bezpośrednio chroniący życie i zdrowie człowieka jest dość elastyczny. Zdarza się, że ustawodawca nieco z przypadku kompetencje w tym obszarze przypisuje do prawa sanitarnego. Stąd pojawiają się w nim wątki prawa energetycznego, czy organizacji imprez masowych. Nie rzadziej niż to miało miejsce w regulacjach bezpośrednio chroniących elementy środowiska obserwujemy tu zazębianie się prawa sanitarnego z prawem samorządu terytorialnego.

Podstawową formą działania organów administracji sanitarnej są akty administracyjne, szczególnie decyzje administracyjne. W zakresie realizacji zadań epidemiologicznych prawo sanitarne przewiduje także wykorzystanie instrumentów egzekucji administracyjnej. Wyraźnie widocznym, na przestrzeni ostatnich kilku lat, jest trend zastępowania instrumentów wiążących wydawanych przez organy, różnego rodzaju decyzji administracyjnych, instrumentami niewiązącymi w formie opinii i zaleceń, który należy ocenić negatywnie. Rozwiązanie to nie jest skuteczne, adresaci tych opinii i zaleceń często traktują ich uzyskanie jedynie jako etap konieczny procedury uchwałodawczej nie przykładając zupełnie wagi do ich treści.

Niewątpliwie wzrasta ilość zadań administracji sanitarnej realizowanych poprzez działania faktyczne. Jest to związane, po pierwsze, ze zmianami całej administracji publicznej w Polsce, która w coraz większym stopniu wciela założenia nowego zarządzania publicznego. Po drugie, administracja sanitarna, coraz częściej wykonuje zadania planistyczne, które na stałe weszły już do katalogu zadań realizowanych przez organy administracji publicznej. Po trzecie, skomplikowana i nietransparentna, struktura terenowych organów administracji rządowej w Polsce, wymaga od organów administracji sanitarnej współpracy z organami innych administracji.

Nie tylko w prawie sanitarnym wzrasta znaczenie i wykorzystanie administracyjnych kar pieniężnych, o czym świadczy wyposażenie KPA w rozdział regulujący te zagadnienia. Jedną z przyczyn na gruncie prawa sanitarnego wzrost wykorzystania administracyjnych kar pieniężnych widać bardzo wyraźnie. Z nich korzysta ustawodawca w przeciwdziałaniu tak zwanym dopalaczom, gdy zawodzi prawo karne. Nimi zastępuje całkowicie sankcje karne w regulacjach dotyczących kosmetyków. Ustawodawca wyraźnie potwierdza tymi działaniami hipotezę o większej skuteczności, szczególnie w aspekcie szybkości ale i dotkliwości, sankcji administracyjnych nad większością niewolnościowych sankcji karnymi. Oczywiście prawo sanitarne nie rezygnuje całkowicie z sankcji karnych, ale ich rola zdecydowanie zmniejsza się.

Prawo sanitarne przechodziło na przestrzeni stu lat funkcjonowania w systemie polskiego prawa publicznego, różne etapy. W okresie II RP wokół zasadniczej ustawy sanitarnej i prawa sanitarnego integrowano regulacje wielu obszarów zdrowia publicznego i prawa środowiska. Ówczesna doktryna nadawała prawu sanitarnemu rangę gałęzi prawa. Poświęcone prawu sanitarnemu wykłady należały do kanonu kursów akademickich prawa. Okres PRL przyniósł dezintegrację prawa sanitarnego w miarę rozwoju poszczególnych obszarów przypisywanych mu w okresie wcześniejszym. Na bazie, czy też z prawa sanitarnego II RP, wyodrębniło się prawo medyczne, weterynaryjne, farmaceutyczne, częściowo także turystyczne. Proces ten dotyczył również części prawa środowiska, szczególnie tej niezwiązanej z ochroną przyrody. Dezintegracji prawa sanitarnego sprzyjał też rozwój i specjalizacja ówczesnej administracji państwowej, której poszczególne jednostki zagospodarowywały kolejne obszary szeroko rozumianego prawa sanitarnego rozwijając je samodzielnie. Proces dezintegracji prawa sanitarnego przypieczętowała de facto integracja Polski z Unią

Europejską. Proces dostosowawczy wymusił daleko idące zmiany w prawie sanitarnym, dopełniając rozproszenia tego prawa pomiędzy różne obszary badawcze.

Wpływ globalizacji na prawo sanitarne nie jest jednoznaczny. Organizacje międzynarodowe, na czele z agendami Organizacji Narodów Zjednoczonych uwzględniają w swoich postulatach zarówno cele związane z ochroną środowiska przez prawo sanitarne jak i ochroną człowieka. Te chroniące środowisko bezpośrednio odnajduję w pierwszej kolejności w międzynarodowym prawie ochrony środowiska. Chroniące człowieka w międzynarodowym prawie zdrowia publicznego. Jednakże ich możliwości realizacji są dość ograniczone z uwagi na charakter instrumentów prawnych jakimi dysponują organizacje międzynarodowe. Dla kształtu prawa sanitarnego kluczowe są dziś przepisy Unii Europejskiej, jako kształtujące całość materii regulowanej w tym zakresie, ustanawiając przy tym wysokie standardy i wymagania, szczególnie wobec przedsiębiorców. W modelu tym ustawodawcy krajowemu pozostaje de facto jedynie wyposażenie norm wspólnych dla państwa członkowskich w procedury wykonawcze oraz przypisanie ich konkretnym organom krajowej administracji publicznej.

Dlatego tak istotne dla wykonywania prawa sanitarnego i skuteczności ochrony przezeń środowiska są regulacje ustrojowe. Aktualny model organizacji administracji sanitarnej, oparty na Państwowej Inspekcji Sanitarnej wymaga zdecydowanej i radykalnej zmiany. Powstał on w wyniku chaotycznych i często przypadkowych działań ustawodawcy. Pierwszą wadą obecnego rozwiązania jest kontrola tego samego obszaru, w innych zakresach, przez kilka różnych administracji. Chaos kompetencyjny nie tylko podważa zaufanie obywateli do państwa, ale także osłabia skuteczność podejmowanych działań. W nietransparentnej strukturze organów administracji rządowej odpowiedzialnych za szeroko pojętą kontrolę jakości środowiska i zdrowia publicznego pojawiają się także białe plamy nieuregulowane lub nieprzypisane żadnemu piastunowi. Eliminując je ustawodawca nader często zadania takie przypisuje właśnie administracji sanitarnej. Reforma administracji sanitarnej, bez względu na kryterium nowego podziału zadań publicznych pośród organy administracji publicznej, nie może być efektywna bez przeglądu administracji równolegle funkcjonujących w obszarze kompetencji administracji sanitarnej, jak administracja weterynaryjna, produktów rolnych, handlowa i ochrony konsumentów, czy w końcu administracje środowiska. Stanowią one wszakże system organów ze sobą powiązanych, a zarazem niedostosowanych do celów i wymogów XXI wieku w obszarze szeroko pojętej kontroli jakości.

Kwestią natury szczegółowej jest negatywna ocena zespolenia administracji sanitarnej z wojewodą i starostą. Na tej podstawie można wysunąć wniosek, że przy postulowanej reformie rządowej administracji publicznej odpowiadającej za ochronę środowiska i zdrowia publicznego należy zaprojektować strukturę opartą na organach nieszespolonych. Jednocześnie obserwacja wskazuje, że realizacja zadań publicznych ze sfery ochrony środowiska i zdrowia publicznego realizowana jest szybko i stosunkowo niskim kosztem, czyli efektywnie, wtedy kiedy realizują ją organy o strukturze terenowej na szczeblu niższym niż wojewódzki. W przypadku Państwowej Inspekcji Sanitarnej są to jednostki powiatowe. Stąd dokonując postulowanej reformy administracji publicznej należy, w pierwszej kolejności, wyeliminować ze struktury organy centralne nieposiadające struktur terenowej oraz te posiadające jedynie strukturę na szczeblu województw. Przeanalizowane rozwiązania innych państw nie dają tu jednoznacznych wskazówek, jednakże są wyraźnie odmienne, poza Ukrainą, od rozwiązań polskich. Stworzenie administracji sanitarnej, o sprawnej nieszespolonej

strukturze, o adekwatnym finansowaniu oraz stabilnym zakresie zadań przyczyni się do wzmocnienia prawa sanitarnego. Administracja taka bowiem stworzy także możliwość promocji zagadnień prawa sanitarnego dając bodźce oraz tworząc płaszczyznę i przestrzeń do badań nad prawem sanitarnym.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo – badawczych:

5.1. Pozostałe obszary badawcze:

Podstawowy podział moich zainteresowań badawczych przebiega wzdłuż, elastycznych dość, granic obszarów tworzących triadę: **prawa środowiska, prawa administracyjnego ustrojowego i prawa gospodarczego publicznego**. Zdarza mi się łączyć te zagadnienia oraz funkcjonować w obrębie ich części wspólnych, pozostając jednak głównie w sferze prawa materialnego, rzadziej procesowego, a zdecydowanie prawa publicznego.

Jako przygotowanie do podjęcia tematu pracy wskazane w pkt. 4 niniejszego wniosku zajmowałem się **wybranymi instrumentami regulacji sanitarnych i zadaniami administracji sanitarnej**, które przynależą do wszystkich trzech wskazanych obszarów zainteresowań. W tym obszarze poczyniłem następujące publikacje:

1. T. Bojar-Fijałkowski, *Zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie kontroli jakości wody oraz warunków sanitarno-epidemiologicznych na pływalniach*, [w:] *Bezpieczeństwo, zdrowie i kultura fizyczna. Wybrane zagadnienia. Tom 7*, P. Lizakowski, D. Skalski, S. Dębski, R. Zwara (red.), PSW-AMW-AWFiS, Gdynia-Gdańsk-Starogard Gdański 2018.
2. T. Bojar-Fijałkowski, *Refleksje na temat udziału Państwowej Inspekcji Sanitarnej w procedurze ocen oddziaływania na środowisko*, [w:] *Rozważania o ...*, G. Dobrowolski (red.), Grupa Infomax, Katowice 2018.
3. T. Bojar-Fijałkowski, *Zdrowie i środowisko jako wartości prawnie chronione. Analiza wybranych aspektów bezpieczeństwa żywności i żywienia oraz bezpieczeństwa ekologicznego*, [w:] *Medycyna i zdrowie. Wybrane aspekty ratownictwa*, D. Skalski, P. Lizakowski (red.), KWOPR-AMW-AWFiS, Gdynia-Gdańsk-Skarszewy 2016.
4. T. Bojar-Fijałkowski, *Implementacja wybranych regulacji unijnego prawa w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia w Polsce. Uwagi na gruncie materialnego i ustrojowego prawa administracyjnego*, [w:] *Bezpieczeństwo współczesnego świata. Prawne aspekty bezpieczeństwa*, T. Gadkowski (red.), Maciuscula, WSHiU, Poznań 2014.

Istotnym dla podejmowanej przeze mnie tematyki badawczej, mającym wpływ na wszystkie obszary jej realizacji, są **kierunki zmian prawa środowiska**. Tym zagadnieniom poświęciłem w sumie 7 publikacji. Poza historycznym ujęciem rozwoju regulacji środowiskowych w prawie polskim, na tle prawa Unii Europejskiej, warte odnotowania są nurty w jakich regulacje te się zmieniają. Stąd tyle miejsca, w tym obszarze, zajmuje **konceptcja gospodarki o obiegu zamkniętym**, która wywodząc się z gospodarki odpadami zdaje się wyznaczać nie tylko tendencję zmian prawa środowiska ale i gospodarczego prawa publicznego w obszarze zamówień publicznych,

czy prawa konkurencji. Drugim wątkiem teoretycznym związanym z trendami prawa środowiska podejmowanym z moich badaniach jest **idea sprawiedliwości ekologicznej**. Zrozumieniu tego pojęcia poświęcona była organizowana przeze mnie w roku 2016 konferencja naukowa oraz stanowiące jej pokłosie monografie: T. Bojar-Fijałkowski (red.), *Sprawiedliwość ekologiczna w prawie i praktyce*, FRUG, Gdańsk 2016 oraz M. Nyka, T. Bojar-Fijałkowski (red.), *Prawo zarządzania środowiskiem – aspekty sprawiedliwości ekologicznej*, FRUG, Gdańsk 2017. Elementem rozważań o systemie prawa środowiska podejmowanym w moich publikacjach są także wątki organizacyjne administracji publicznej, w tym przypadku administracji środowiska. Postulat reformy administracji środowiska, dość głośno podnoszony już w doktrynie, pokrywa się przy tym z wnioskami dotyczącymi reformy administracji sanitarnej. W tym obszarze poczyniłem następujące publikacje:

1. T. Bojar-Fijałkowski, *On the ideas shaping European Union environmental law. Part II: toward circular economy*, ДРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН nr 14/2018.
2. T. Bojar-Fijałkowski, *On the ideas shaping European Union environmental law. Part I: from sustainable development*, ДРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН nr 13/2018.
3. T. Bojar-Fijałkowski, *Równe prawo do środowiska należytej jakości w założeniach sprawiedliwości ekologicznej*, [w:] *Prawa człowieka a ochrona środowiska. Wspólne wartości i wyzwania*, B. Gronowska, B. Rakoczy, J. Kapelańska-Pręgowska, K. Karpus, P. Sadowski (red.), UMK, Toruń 2018.
4. T. Bojar-Fijałkowski, *Gospodarka o obiegu zamkniętym jako model rozwoju Unii Europejskiej – wyzwania dla wybranych sektorów*, [w:] *Sektory infrastrukturalne – problematyka prawna*, M. Królikowska-Olczak (red.), C.H.Beck, Warszawa 2018.
5. T. Bojar-Fijałkowski, *O trudnościach w ujęciu sprawiedliwości ekologicznej w prawie polskim*, [w:] *Sprawiedliwość ekologiczna w prawie i praktyce*, T. Bojar-Fijałkowski (red.), FRUG, Gdańsk 2016.
6. T. Bojar-Fijałkowski, *Instytucjonalna organizacja ochrony środowiska w Polsce. Postulaty de lege ferenda oparte o analizę rozwiązań wybranych państw europejskich*, [w:] *Prawo i polityka ochrony środowiska w doktrynie i praktyce*, A. Barczak, A. Ogonowska (red.), USz, Szczecin 2016.
7. T. Bojar-Fijałkowski, W. Plopa, *Zasady prawa na przykładzie ochrony środowiska. Między prawem, ekonomią a filozofią*, [w:] *Człowiek u progu trzeciego tysiąclecia. Zagrożenia i wyzwania. Tom 4*, M. Plopa (red.), EUH-E, Elbląg 2011.

W ramach prawa środowiska, kontynuując koncepcje zaproponowane w monografiach J. Ciechanowicz-McLean, T. Bojar-Fijałkowski (red.), *Prawo ochrony środowiska jako warunek prowadzenia działalności gospodarczej*, UG, Gdańsk 2009 i J. Ciechanowicz-McLean, T. Bojar-Fijałkowski (red.), *Gospodarcze prawo środowiska*, UG, Gdańsk 2009, które wszakże powstały jeszcze przed uzyskaniem przez mnie stopnia doktora, ale które ukształtowały moje spojrzenie na interesujący mnie obszar prawa publicznego, skupiłem się na wątkach **wpływu prawa środowiska na prowadzenie działalności gospodarczej**. W tym obszarze poczyniłem następujące publikacje:

1. T. Bojar-Fijałkowski, *O przekopie Mierzei Wiślanej – wyzwania prawne, ekonomiczne i przyrodnicze*, [w:] *Ratownictwo wodne, sport pływacki i kultura*

dr Tomasz Bojar-Fijałkowski – autoreferat, załącznik nr 2 do wniosku

fizyczna w teorii i praktyce. Tom 5, W. Moska, S. Przybylski, D. Skalski (red.), AWFIS, Gdańsk 2018.

2. T. Bojar-Fijałkowski, *Environmental hard-cases in Poland. Shall Vistula Spit become second Rospuda Valley?*, [w:] *Sustainable development and conflicts of interests in nature protection in Czechia, Poland and Slovakia*, I. Jančářová, J. Dudová (red.), Masaryk University, Brno 2017.
3. T. Bojar-Fijałkowski, M. Roman, *Formy ochrony przyrody w prawie Królestwa Hiszpanii*, [w:] *Ocena stanu prawnego funkcjonowania polskich parków narodowych*, PWE, Warszawa 2015.
4. T. Bojar-Fijałkowski, *Wybrane hard cases ochrony praw zwierząt w Polsce*, [w:] *Wyzwania współczesnej Europy. Cz. 2 Prawa zwierząt*, J. Senyszyn (red.), Stowarzyszenie Polka Potrafi, Gdynia-Kielce-Kraków 2014.

Od początku mojej działalności naukowej, na zaocznych studiach doktoranckich na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, prowadziłem badania prawa środowiska koncentrujące się wokół **zarządzania środowiskowego**. Temat ten stał się przedmiotem mojej dysertacji doktorskiej. Mimo upływu czasu obserwuję systematyczny wzrost zainteresowania tą tematyką, szczególnie wśród praktyków zarządzania. Stąd wracam do systemów zarządzania środowiskowego ISO serii 14000 i EMAS w publikacjach poświęcając je wszakże wybranym, wąskim i nieanalizowanym wcześniej, aspektom funkcjonowania tych instrumentów. Przykładem może być ciekawa, mieszana czy też hybrydowa odpowiedzialność prawna organizacji z certyfikowanym systemem eko-zarządzania i audytu EMAS. Obszar ten pozwala mi także na, przynajmniej częściowe, połączenie pewnej wiedzy z obszaru prawa i obszaru zarządzania, jaką posiadałem w trakcie studiów na Uniwersytecie Gdańskim oraz kompetencji nabytych w trakcie pracy zawodowej zarówno w sektorze prywatnym jak i administracji publicznej. W tym obszarze poczyniłem następujące publikacje:

1. T. Bojar-Fijałkowski, *Odpowiedzialność prawna organizacji z certyfikowanym systemem EMAS*, [w:] *Odpowiedzialność za środowisko w ujęciu normatywnym*, E. Zębek, M. Hejbudzki (red.), UWM, Olsztyn 2017.
2. T. Bojar-Fijałkowski, *Nauka o zarządzaniu w gospodarczym prawie środowiska – analiza wybranych pojęć*, [w:] *Zasada zrównoważonego rozwoju w wymiarze gospodarczym i ekonomicznym*, B. Rakoczy, K. Karpus, M. Szalewska, M. Walas (red.), UMK, Toruń 2015.
3. T. Bojar-Fijałkowski, *Zarządzanie środowiskowe jako instrument wspomagający partycypację społeczną w ochronie środowiska na szczeblu lokalnym*, [w:] *Praktyczny wymiar demokracji lokalnej. Podmioty, instrumenty i wdrażanie polityk publicznych*, A. Kołomycew, B. Kotarba (red.), UR, Rzeszów 2013.
4. T. Bojar-Fijałkowski, *Ocena skuteczności systemu zarządzania środowiskowego, jako instrumentu prawa ochrony środowiska, na przykładzie EMAS*, [w:] *Dekada harmonizacji w prawie ochrony środowiska*, M. Rudnicki, A. Haładyj, K. Sobieraj (red.), KUL, Lublin 2011.
5. T. Bojar-Fijałkowski, *Wykonywanie Rozporządzenia (WE) 761/2001 przez organy administracji publicznej w Polsce*, [w:] *Finansowanie zadań administracji publicznej ze środków UE*, M. Szewczak, M. Ganczar (red.), KUL, Lublin 2011.
6. T. Bojar-Fijałkowski, *Zarządzanie środowiskowe jako prawno – ekonomiczny czynnik wyróżniający przedsiębiorstwo turystyczne*, [w:] *СУСПІЛЬНИЙ СЕКТОР*

ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У СИТУАЦІЇ СИСТЕМНИХ ЗІН ХХІ СТОЛІТТЯ,
Хмельницький 2011.

7. T. Bojar-Fijałkowski, *System ISO 14001 jako instrument międzynarodowego prawa ochrony środowiska*, Europejski Przegląd Prawa i Stosunków Międzynarodowych 4 (19), październik-grudzień 2011.

Wspomniana już potrzeba zmian ustrojowych w administracji środowiska i administracji sanitarnej jest postulatem de lege ferenda znajdującym potwierdzenie w dokonanym przeglądzie systemu prawa administracyjnego i systemu administracji publicznej w Polsce. Podjęte badania w obszarze ustrojowego prawa administracyjnego pozwoliły mi wysunąć hipotezę o wypieraniu norm i instrumentów administracyjnoprawnych przez normy i instrumenty cywilistyczne w prawie publicznym. Jest to jeden z opisanych elementów **zmian zachodzących we współczesnym polskim prawie administracyjnym i systemie administracji publicznej**. Wnioski własne w tym zakresie znalazły szerokie tło i pozytywną weryfikację w monografii: T. Bojar-Fijałkowski (red.), *Administrowanie i zarządzanie w sektorze publicznym: teoria i praktyka*, Wydawnictwo UKW, Bydgoszcz 2019. Dopelnieniem analizy stały się prace na temat wzrastającej roli dobrowolnych i pochodzących z sektora prywatnego systemów zarządzania jakością i zarządzania środowiskowego w administracji publicznej. W tym obszarze poczyniłem następujące publikacje:

1. T. Bojar-Fijałkowski, *Sektor publiczny w Polsce: warunki funkcjonalne i tendencje zmian*, [w:] *Administrowanie i zarządzanie w sektorze publicznym: teoria i praktyka*, T. Bojar-Fijałkowski (red.), Wydawnictwo UKW, Bydgoszcz 2019.
2. T. Bojar-Fijałkowski, *O wypieraniu norm i instrumentów administracyjnoprawnych przez normy i instrumenty cywilnoprawne w prawie publicznym*, [w:] *Wyzwania współczesnego prawa. Księga pamiątkowa dedykowana SSN Tadeuszowi Szymankowi*, B. Bajor, P. Saganek (red.), EWSPA, Warszawa 2018.
3. T. Bojar-Fijałkowski, *Напрями змін публічного права в Польщі*, Уасопис цивілістики, nr 25/2017.
4. T. Bojar-Fijałkowski, *Directions of changes taking place in Polish public administration*, Law and State 1-2 (74-75) 2017.
5. T. Bojar-Fijałkowski, *O wycofywaniu się państwa z aktywności w sferze ochrony środowiska i gospodarki komunalnej*, Studia Prawnoustrojowe nr 37/2017.
6. T. Bojar-Fijałkowski, *Elementy zarządzania jakością i zarządzania środowiskowego w rozwoju administracji publicznej i jej kadr – dobrowolne instrumenty ekonomicznoprawne w miejsce dobrych regulacji*, [w:] *W służbie dobra wspólnego – ludzie, postawy i kompetencje w administracji publicznej*, B. Jaworska-Dębska, A. Dobaczewska (red.), KSAP, Warszawa 2016.
7. T. Bojar-Fijałkowski, *Elementy zarządzania jakością i zarządzania środowiskowego wspomagające nowe zarządzanie publiczne w administracji*, [w:] *Pomiędzy zarządzaniem publicznym a ogólną teorią administracji*, E. Jasiuk, G. P. Maj, K. Sikora, S. Wrzosek (red.), WSH, Radom 2013.

Poniekąd na marginesie analizy współczesnego polskiego prawa administracyjnego, ponownie w związku z prawem środowiska i prawem gospodarczym publicznym, zainteresował mnie wątek tzw. **specustaw**. Ich wzrastająca rola, także częstotliwość z jaką ustawodawca pozwala sobie na korzystanie z tego instrumentu, pozostawia spore

wątpliwości co do równości wobec prawa wszystkich jego adresatów jak i jakości regulacji dedykowanych dla szerokiego odbiorcy. Przy czym analiza każdej ze specustaw pozwala na zaprezentowanie listy norm, głównie środowiskowych i gospodarczych, które sam ustawodawca uznaje za trudne w realizacji. Warto aby wyjątkowo korzystne regulacje specustaw, choćby po czasie, stawały się prawem powszechnym a nie tylko dedykowanym wąsko. W tym obszarze poczyniłem następujące publikacje:

1. T. Bojar-Fijałkowski, *O specustawach w polskim systemie prawa na wybranych kazusach – uwagi krytyczne*, Studia Bydgosko - Lwowskie. Prawo – samorząd terytorialny – gospodarka, tom IV, Bydgoszcz 2018.
2. T. Bojar-Fijałkowski, *O przekopie Mierzei Wiślanej – wyzwania prawne, ekonomiczne i przyrodnicze*, [w:] *Ratownictwo wodne, sport pływacki i kultura fizyczna w teorii i praktyce. Tom 5*, W. Moska, S. Przybylski, D. Skalski (red.), AWFIS, Gdańsk 2018.
3. T. Bojar-Fijałkowski, *Specjalne regulacje prawne na UEFA EURO 2012 w Polsce*, [w:] *Euro 2012 Polska-Ukraina. Aspekty organizacyjno-ekonomiczne*, M. Boruszczak (red.), WSTiH, Gdańsk 2012.

Podczas badań, zarówno prawa środowiska jak i części ogólnej prawa administracyjnego, nie sposób uniknąć związków, na gruncie ustrojowego prawa administracyjnego, z **prawem samorządu terytorialnego**. Moją uwagę pośród zadań samorządu terytorialnego, w pierwszej kolejności przykuła ochrona i zarządzanie środowiskiem, szczególnie realizowana przez gminę. Różnorodność tematyki samorządowej oraz dynamika zmian pozwoliły rozszerzyć te zainteresowania na inne pokrewne obszary regulacji jak bezpieczeństwo ekologiczne, jakość wód na kąpieliskach i w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli, ochronę krajobrazu, rozwój turystyki i eko-turystyki. W tym obszarze poczyniłem następujące publikacje:

1. T. Bojar-Fijałkowski, *Zadania gminy w zakresie zarządzania środowiskiem – kierunki zmian*, Opolskie Studia Administracyjno-Prawne XVI/ 1(2) 2018.
2. T. Bojar-Fijałkowski, *Zadania gminy w zakresie bezpieczeństwa jakości wody na kąpieliskach*, [w:] *Bezpieczeństwo, zdrowie i kultura fizyczna. Wybrane zagadnienia. Tom 3*, P. Lizakowski, D. Skalski, S. Dębski (red.), PSW-AMW-AWFIS, Gdynia-Gdańsk-Starogard Gdański 2017.
3. T. Bojar-Fijałkowski, *Nowe instrumenty prawne zarządzania krajobrazem przez jednostki samorządu terytorialnego*, Przestrzeń, Ekonomia, Społeczeństwo 8/II/2015.
4. T. Bojar-Fijałkowski, G. Cern, *Rozwój turystyki pośród zadań samorządu terytorialnego ze szczególnym uwzględnieniem przypadku gminy Władysławowo*, Przestrzeń, Ekonomia, Społeczeństwo 5/I/2014.
5. T. Bojar-Fijałkowski, *Ustawowe zadania gminy na tle polskiego modelu samorządu terytorialnego*, Przestrzeń, Ekonomia, Społeczeństwo 4/II/2013.
6. T. Bojar-Fijałkowski, *Bezpieczeństwo ekologiczne na szczeblu gminnym samorządu terytorialnego – aspekty prawne*, [w:] *Bezpieczeństwo współczesnego świata. Uwarunkowania bezpieczeństwa narodowego*, M. Kosman, W. Stach (red.), WSHiU, Poznań 2013.

7. T. Bojar-Fijałkowski, *Gospodarka odpadami komunalnymi jako ekologiczny instrument estetyki w gminie – uwagi prawne*, Przestrzeń, Ekonomia, Społeczeństwo 2/II/2012.
8. T. Bojar-Fijałkowski, G. Cern, *Rola organów jednostek samorządu terytorialnego w rozwoju turystyki w Polsce. Studium porównawcze – prawne*, [w:] *Uwarunkowania rozwoju turystyki w regionie*, M. Boruszcak (red.), WSTiH, Gdańsk 2011.

Drugim podejmowanym przeze mnie wątkiem prawa samorządowego, tym razem w obszarze wspólnym z prawem gospodarczym publicznym, jest **gospodarka komunalna**. Specyfika działalności gospodarczej gminy, ograniczenia wolności gospodarczej spółki należącej do Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz przywileje z tego płynące, interesowały mnie od strony teoretycznej jak i praktycznej. W tym obszarze zaproponowałem koncepcję „komunalnej pomocy publicznej”, powiązałem metodę zamówień in house z realizacją celów zrównoważonego rozwoju oraz podniosłem liczne uwagi krytyczne wobec ustawy o gospodarce komunalnej. W rozważaniach ująłem też element, który stanowił część moich zainteresowań sprzed uzyskania stopnia doktora, mianowicie partnerstwa publiczno-prywatnego. W tym obszarze poczyniłem następujące publikacje:

1. T. Bojar-Fijałkowski, *Gospodarka komunalna i jej realizacja przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością – uwagi i postulaty*, [w:] *Gospodarka wolnego rynku. Doświadczenia przeszłości, wskazówki na przyszłość*, S. Kamosiński, J. Laskowska (red.), UKW, Bydgoszcz 2017.
2. T. Bojar-Fijałkowski, G. Cern, *Ograniczenia działalności gospodarczej spółki komunalnej – uwagi krytyczne*, [w:] *Współczesna problematyka wybranych zagadnień prawnych i ekonomicznych*, M. Geryk, A. Pławska (red.), WSZ, Gdańsk 2016.
3. G. Cern, T. Bojar-Fijałkowski, *Gospodarka komunalna a działalność gospodarcza jednostek samorządu terytorialnego – pojęcia tożsame czy wykluczające się?*, [w:] *Współczesna problematyka wybranych zagadnień prawnych i ekonomicznych*, M. Geryk, A. Pławska (red.), WSZ, Gdańsk 2016.
4. T. Bojar-Fijałkowski, *Komunalna pomoc publiczna – zarys koncepcji*, [w:] *Prawne instrumenty oddziaływania na gospodarkę*, A. Powalowski (red.), C.H.Beck, Warszawa 2016.
5. T. Bojar-Fijałkowski, *Gospodarka komunalna jako instrument zrównoważonego rozwoju w gminie na przykładzie Władysławowa*, Białostockie Studia Prawnicze zeszyt 14, Białystok 2013.
6. T. Bojar-Fijałkowski, *Realizacja zadań własnych gminy przez spółkę kapitałową na przykładzie Abruko Sp. z o.o. we Władysławowie*, [w:] *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, A. Kołomycew, B. Kotarba (red.), UR, Rzeszów 2012.
7. T. Bojar-Fijałkowski, M. Dziedzic, *Zakres podmiotowy umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym na tle polskiego ustawodawstwa*, Przestrzeń, Ekonomia, Społeczeństwo 1/I/2012.

Pozostała problematyka moich publikacji, z zakresu szczegółowego prawa administracyjnego, to raczej wątki niż obszary badawcze. Podejmowałem je incydentalnie, w wąskim zakresie. Wszystkie one przynależą wszakże do prawa publicznego i w większym lub mniejszym stopniu korelują z głównymi obszarami,

dr Tomasz Bojar-Fijałkowski – autoreferat, załącznik nr 2 do wniosku

scharakteryzowanych powyżej, zainteresowań naukowych triady: prawa środowiska, prawa administracyjnego i prawa gospodarczego publicznego.

Pierwszym z tych wątków jest **prawo dostępu do informacji publicznej** mające obszary wspólne zarówno z prawem samorządu terytorialnego jak i prawem środowiska. W tym obszarze poczyniłem następujące publikacje:

1. T. Bojar-Fijałkowski, *Dostęp do informacji publicznej – wybrane zagadnienia materialnoprawne i proceduralne z uwzględnieniem informacji o środowisku i jego ochronie jako szczególnego rodzaju informacji publicznej*, [w:] *Dostęp do informacji publicznej. Wybrane aspekty teorii i praktyki*, A. Lusińska, A. Kalinowska-Żeleźnik (red.), PTE, Gdańsk 2014.
2. G. Cern, T. Bojar-Fijałkowski, *Uprawnienia mieszkańców jednostek samorządu terytorialnego w zakresie dostępu do informacji publicznej*, *Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna*, 2014, Tom 3 Numer 1.

Drugim jest **prawo urzędnicze Unii Europejskiej**, analizowane przeze mnie zarówno od strony ustrojowej jak i proceduralnej. W tym obszarze poczyniłem następujące publikacje:

1. T. Bojar-Fijałkowski, M. Hać, *Procedura rekrutacji urzędników Unii Europejskiej przez EPSO*, *Przestrzeń, Ekonomia, Społeczeństwo* 7/I/2015.
2. T. Bojar-Fijałkowski, M. Hać, *EPSO jako organ rekrutujący korpus urzędniczy Unii Europejskiej*, *Przestrzeń, Ekonomia, Społeczeństwo* 6/II/2014.

W sferze gospodarczego prawa środowiska mieszczą się podejmowana przeze mnie wątki **prawa sportowego i uzdrowiskowego**. W tym obszarze poczyniłem następujące publikacje:

1. T. Bojar-Fijałkowski, *Wymogi prawne w zakresie rozwoju infrastruktury sportowej*, *Przestrzeń, Ekonomia, Społeczeństwo* 9/I/2016.
2. T. Bojar-Fijałkowski, *Prawo uzdrowiskowe – stan i perspektywy*, [w:] *Turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa*, M. Boruszczak (red.), WSTiH, Gdańsk 2011.

Ostatnim z podjętych wątków badawczych były elementy ustrojowego i materialnego **hiszpańskiego prawa morskiego**. W tym obszarze poczyniłem następującą publikację w dwóch wersjach językowych:

1. T. Bojar-Fijałkowski, M. Roman, *El derecho marítimo del reino de España: observaciones constitucionales y del derecho sustantivo*, [w:] *Aspectos Fundamentales del Derecho Público y Derecho Laboral en Polonia, España y América Latina*, J. Stelina, P. J. Carrasco Parrilla (red.), Tirant Lo Blanch, Valencia 2017.
2. T. Bojar-Fijałkowski, M. Roman, *Prawo morskie Królestwa Hiszpanii – uwagi ustrojowe i materialnoprawne*, [w:] *Polska, Hiszpania, Ameryka Łacińska – wybrane zagadnienia z zakresu prawa pracy i prawa publicznego*, J. Stelina (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2016.

5.2. Udział w konferencjach naukowych:

W sumie wziąłem udział w **121 konferencjach** i seminariach naukowych, z tego po uzyskaniu stopnia doktora w **68**. Spośród nich 37 miało status krajowych i ogólnopolskich konferencji naukowych, w tym zjazdów katedr i zakładów: prawa ochrony środowiska (Gdańsk 2016, Szczecin 2018), prawa administracyjnego (Białystok 2012, Szczecin 2014, Zakopane 2016) oraz gospodarczego prawa publicznego (Gdańsk 2015, Łódź 2017). Natomiast **19** było konferencjami międzynarodowymi w Polsce, kolejnych **15** międzynarodowymi konferencjami zagranicą: w Czechach, w Niemczech, na Łotwie, w Szwecji, w Chinach, w Hiszpanii oraz na Węgrzech.

Podczas tych wydarzeń wygłosiłem 24 referaty, z czego **9 referatów podczas konferencji międzynarodowych**, 2 w języku angielskim. Miałem także przyjemność wygłosić **wykład otwarty** dla studentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Szczegółowy wykaz aktywności konferencyjnej zawiera załącznik nr 4.

5.3. Udział w komitetach i stowarzyszeniach naukowych:

Od 2016 roku jestem członkiem **Stowarzyszenia Edukacji Administracji Publicznej**. W XI.2016 zostałem zaproszony do **kolegium redakcyjnego** (rady naukowej) czasopisma ДРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН (Problemy stosunków międzynarodowych) wydawanego przez **Kyiv International University**. Byłem członkiem **Komitetu Naukowego XIX Czesko-Polsko-Słowackiej Międzynarodowej Konferencji Prawa Ochrony Środowiska „Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska”**, Chełmno 19-21 września 2018 roku.

5.4. Recenzje prac naukowych:

Miałem przyjemność **zrecenzować 2 artykuły** opublikowane w czasopiśmie „Kortowski Przegląd Prawniczy”, **1 rozdział** w monografii M. Podgórska (red.), *Choroby XXI wieku. Wyzwania w pracy fizjoterapeuty*, Wyższa Szkoła Zarządzania, Gdańsk 2017 oraz **całą monografię** E. Zębek i N. Kulbacka-Burakiewicz (red.), *Terroryzm wobec środowiska potencjalnym zagrożeniem współczesnych czasów – wybrane zagadnienia*, Kortowski Przegląd Prawniczy Monografie, Olsztyn 2017.

6. Omówienie osiągnięć dydaktycznych:

6.1. Prowadzone seminaria dyplomowe:

Od 2011 wypromowałem **218 magistrów** prawa w Europejskiej Wyższej Szkole Prawa i Administracji w Warszawie oraz **188 licencjatów** administracji w Europejskiej Wyższej Szkole Prawa i Administracji w Warszawie, Wyższej Szkole Zarządzania w Gdańsku i Pomorskiej Wyższej Szkole w Starogardzie Gdańskim. Aktualnie prowadzę seminarium licencjackie i magisterskie na kierunku administracja w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

6.2. Prowadzone zajęcia dydaktyczne:

Od uzyskania magisterium nieprzerwanie prowadzę zajęcia dydaktyczne z przedmiotów przynależnych do prawa publicznego, szczególnie prawa administracyjnego i prawa ochrony środowiska, w szkołach wyższych wskazanych w pkt. 3 oraz w oparciu o umowy cywilno-prawne m.in. na **Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego** (w Katedrze Prawa Gospodarczego Publicznego i Ochrony Środowiska, w Katedrze Prawa Administracyjnego oraz na studiach podyplomowych w Katedrze Prawa Handlowego i Międzynarodowego Prawa Prywatnego), na Wydziale Nauk o Zdrowiu **Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego** oraz na studiach podyplomowych na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku.

Prowadzę także zajęcia dydaktyczne w **języku angielskim**, m.in. z przedmiotów „*International and European Environmental Law*”, „*Business ethics in eco-management*”, „*Basics of administrative law*” na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego oraz na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

Miałem przyjemność prowadzić zajęcia poświęcone prawu środowiska, prawu administracyjnemu i prawu gospodarczemu publicznemu, w ramach programu Erasmus+ dla studentów:

- a) **University American College Skopje** w Republice Macedonii Północnej w dniach 27 listopada - 4 grudnia 2016 roku;
- b) **Universidad de Granada** w Hiszpanii w dniach 21-26 marca 2018 roku;
- c) **Riga Stradins University** na Łotwie w dniach 3-10 maja 2018 roku.

6.3. Publikacje dydaktyczne:

Jestem autorem **rozdziałów o ustroju prawnym przedsiębiorców** (w sumie 2,5 arkusza wydawniczego, obejmujących zagadnienia: przedsiębiorca i przedsiębiorstwo; rodzaje przedsiębiorców; wolność gospodarcza i jej ograniczenia; działalność gospodarcza; zasady podejmowania, prowadzenia i zakończenia działalności gospodarczej; reglamentacja działalności gospodarczej; rejestry przedsiębiorców; kontrola działalności gospodarczej; działalność gospodarcza osób zagranicznych w Polsce) do nowego podręcznika „*Prawo handlowe*” jaki pod redakcją Piotra Nazaruka przygotowuje wydawnictwo Wolters Kluwer.

7. Omówienie osiągnięć organizacyjnych:

7.1. **Udział w komitetach organizacyjnych:**

Mam i miałem przyjemność być, w okresie po uzyskaniu stopnia doktora, Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego następujących konferencji naukowych:

- a) Międzynarodowa Konferencja Naukowa związana ze **zjazdem katedr i zakładów prawa ochrony środowiska** „*Sprawiedliwość ekologiczna w gospodarce, energetyce i administracji*”, zorganizowana przez Zakład Prawa Ochrony Środowiska UG, w Gdańsku, w dniach 9-11 maja 2016 roku;
- b) Międzynarodowa Konferencja Naukowa „*I Porównawcza Konferencja Naukowa Prawa Publicznego*”, zorganizowana przez Zakład Prawa Ochrony Środowiska UG i Zakład Prawa Administracyjnego i Prawa Ochrony Środowiska UKW przy współdziałaniu władz samorządowych wysp Fuerteventura i Lanzarote, w **Costa Calma w Hiszpanii**, w dniach 20-27 marca 2017 roku;
- c) **XIX Czesko-Polsko-Słowacka Międzynarodowa Konferencja Prawa Ochrony Środowiska** „*Kontrola przestrzegania przepisów o ochronie środowiska*”, zorganizowana przez Zakład Prawa Administracyjnego i Prawa Ochrony Środowiska UKW, w Chełmnie, w dniach 19-21 września 2018 roku;
- d) III Prawnicze Forum Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa „*Specustawy inwestycyjno-budowlane*”, organizowane przez Katedrę Prawa Administracyjnego UG, w Gdańsku, w dniu 31 maja 2019 roku.

7.2. **Praca na rzecz rozwoju szkolnictwa wyższego i upowszechniania nauki:**

Jestem Członkiem **Senackiej Komisji ds. Współpracy** Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy w kadencji 2016-2020. Od roku akademickiego 2016/2017 jestem opiekunem praktyk studenckich na Wydziale Administracji i Nauk Społecznych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. W latach 2017-2019 byłem także opiekunem naukowym Koła Aktywnych Studentów Administracji Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, które powstało z mojej inicjatywy.

Jestem autorem **7 opublikowanych sprawozdań** z konferencji naukowych:

- a) 5 opublikowanych w czasopiśmie polskim;
- b) 2 opublikowanych w czasopiśmie zagranicznym: w **Czechach** i na **Słowacji**, w języku czeskim oraz angielskim.

W latach 2011-2014 wygłosiłem cykl wykładów dla słuchaczy Uniwersytetu III Wieku w Pucku o tematyce prawnej. Prelekcje o tematyce prawa środowiska wygłosiłem także w Małej Akademii Kwiatkowskiego w Wyższej Szkole Administracji i Biznesu im. E. Kwiatkowskiego w Gdyni oraz w Niepublicznym Przedszkolu „Skrawek Nieba” w Kowalach.

Za prace naukową, organizacyjną i rozwój współpracy uczelni z samorządem terytorialnym w roku 2011 otrzymałem **Nagrodę Rektora** Sopotkiej Szkoły Wyższej. W roku 2016 otrzymałem także tytuł „**Profesora**” **Kyiv International University**.

8. Podsumowanie:

Mój dorobek, po uzyskaniu stopnia doktora, obejmuje w sumie 1 monografię indywidualną, 2 monografie pod redakcją, 1 monografię pod współredakcją, 14 opublikowanych artykułów w czasopiśmie polskich, 4 opublikowane artykuły w czasopiśmie zagranicznych, 34 opublikowane rozdziały w monografiach krajowych oraz 2 rozdziały opublikowane w monografiach zagranicznych. 47 z tych publikacje ukazało się w języku polskim, 4 w języku angielskim, a po 1 w języku hiszpańskim i ukraińskim. Większość, bo 46, wydanych było w Polsce, 5 na Ukrainie, a po 1 w Czechach, w Hiszpani i w Kazachstanie. Ogólna wycena tego dorobku, bez uwzględnienia zmian punktacji wprowadzonych z początkiem 2019 roku, wynosi 257 punktów.

Poza dorobkiem publikacyjnym pragnę zwrócić uwagę na moją aktywność konferencyjną przejawiającą się w udziale w 68 konferencjach i seminariach naukowych, z czego 31 miało charakter międzynarodowy, a 15 odbywało się zagranicą: w Czechach, w Niemczech, na Łotwie, w Szwecji, w Chinach, w Hiszpanii oraz na Węgrzech.

Ważnym elementem mojej aktywności jest także działalność organizatorska. W okresie po uzyskaniu stopnia doktora istotnie przyczyniłem się do zorganizowania 3 międzynarodowych konferencji naukowych, z czego 2 odbyły się w Polsce a 1 w Hiszpanii, oraz 1 konferencji ogólnopolskiej, która aktualnie jest na ostatnim etapie przygotowawczym.

